

DE WINTERKONING

<u>1.</u>	<u>2022/2023</u>	<u>Hans Stapersma</u>
<u>2.</u>	<u>Zevenklapper in het Lauwersmeer, 27-08-'22</u>	<u>Ronald Sunnotel</u>
<u>3.</u>	<u>Excursie Oostvaardersplassen, 25-09-'22</u>	<u>Bart Korf</u>
<u>6.</u>	<u>Excursie Diemerzeedijk en Vijfhoek, 15-10-'22</u>	<u>Marian van Leeuwen</u>
<u>8.</u>	<u>Najaars-trekexcursies in NHD, okt '22</u>	<u>Tom Voet, Renie van der Werf</u>
<u>10.</u>	<u>Excursie Arkemheen, 20-11-'22</u>	<u>Aalko Veldman</u>
<u>11.</u>	<u>Vinkenbaanverslag 2021 (deel 2)</u>	<u>Richard Reijnders</u>
<u>18.</u>	<u>Wist je dat.....?</u>	<u>Martine Kamminga</u>
<u>23.</u>	<u>Broedseizoen 2022, Slechtvalk Tata</u>	<u>Jaap Olbers, Gerhard Dirks</u>
<u>24.</u>	<u>Balkansperwer</u>	<u>Jos Vroege</u>
<u>28.</u>	<u>Vogelwaarnemingen Midden-Kennemerland, aug-okt 2022</u>	<u>Hans Schekkerman</u>
<u>41.</u>	<u>Lezingen & Excursies, 1e kwartaal 2023</u>	<u>Commissie Lezingen & Excursies</u>
<u>44.</u>	<u>Nieuwe (jeugd)leden</u>	<u>Redactie</u>

Houd Ctrl ingedrukt en kies één van bovenstaande hoofdstukken

Het afgelopen jaar was een raar en moeilijk jaar. We kropen in de eerste maanden van 2022 langzaam uit de verlamme coronabeperkingen en hadden moeite om het “normale leven” weer te hervatten. Want wat is normaal of is er misschien een nieuw normaal dat beter is dan het oude normaal? Vervolgens viel Rusland zonder reden een soevereine staat, Oekraïne, binnen hetgeen heel veel leed tot gevolg had en leidde tot veel vluchtelingen, tekorten en sancties. Met als gevolg sterk stijgende prijzen, vaak gerelateerd aan de energiekosten, en dito inflatie, iets wat we eigenlijk al vergeten waren dat het nog bestond. In de Vogelwerkgroep merkten we in 2022 dat meerdere leden een echte zware fysieke nasleep ondervonden van een eerdere coronabesmetting, dat het moeilijk was om deelname aan excursies en lezingen weer op “het oude peil” van voor de corona te krijgen hoewel er gelukkig wel weer een stijgende trend te zien is. De “afzwaaiende” leden van de Commissie Lezingen en Excursie gaan daar ook op in in hun “afscheidsrede” op p41. Deelname aan de voorjaars-ALV was zeer bescheiden maar de najaars-ALV was daarentegen wel goed bezocht! Hoopgevend! In die ALV bedankten we de leden van de “oude” L&E commissie, Ronald, Marian en Renie voor hun vele inspanningen om jarenlang steeds weer te voorzien in een mooi aanbod aan excursies en lezingen. Zij ontvingen een boekenbon en de bronzen Speld van Verdienste van de Vogelwerkgroep. Gelukkig was mijn pessimisme van vorige keer onterecht want we konden in diezelfde ALV ook al een voltallige nieuwe commissie verwelkomen: Bob, Aalko, Annegreet, heel erg bedankt dat jullie dit voor ons allen willen gaan doen en daarbij veel sterkte, wijsheid en creativiteit gewenst! We hebben inmiddels ook (bijna) alle “lopers” van de Winterkoning (WiKo) de bronzen Speld van Verdienste uitgereikt, een eer die ook Piet Singer dit jaar ten deel viel als afzwaaiend lid van de commissie Ruimtelijke Ordening (RO). Over die WiKo nog het volgende: het bestuur heeft de ALV om nog even (max. 1 jaar) respijt gevraagd om alle Winterkoning opties nog een keer te actualiseren qua mogelijkheden, inhoud en kosten, voordat we ons ALV besluit van 2017 om de Winterkoning geheel digitaal te maken volledig doorzetten. De ALV heeft daarmee ingestemd. Een laatste – helaas zorgelijk en al lang lopend – punt uit de laatste ALV is de constatering dat we nog steeds structureel kampen met een groot aantal vacatures in de Vogelwerkgroep: 2x RO, 2x WiKo, een coördinator Kerk-/Steen-uilen, versterking jongeren werkgroep en binnenkort ook een penningmeester. Er is veel te doen in onze Vogelwerkgroep; ik hoop op een storm aan aanmeldingen begin 2023! Met het uitspreken van die hoop en de hoop en wens voor een meer “normaal” jaar, wens ik u en uw dierbaren namens het gehele bestuur een gelukkig, gezond, voorspoedig en zeer vogelrijk 2023!

Zevenklapper in het Lauwersmeer, 27-08-2022

Ronald Sunnotel

Gelukkig was de grootste hitte van de laatste dagen voorbij, toen we onder leiding van Bart Korf, om 6 uur richting het Lauwersmeer vertrokken. Aan het einde van de Afsluitdijk, namen we de parallelweg om goed het Kornwerderzand te kunnen overzien. Hier zitten meestal aardig wat Krooneenden en volgens Arend was er ook kans op de Zeearend. We begonnen met een mooie Topper, daarna kwamen de meer dan 100 Krooneenden in beeld. In de tussentijd zagen we, weliswaar ver weg, op een zandbank aan de overkant in totaal drie Zeearenden. Dit was een goed begin van de dag. We vervolgden onze weg richting het doel van de excursie. Bart had bij zijn keuzes goed rekening gehouden met het

(tegen)licht, de eerste stop was het Ballastplaatbos. Direct bij de parkeerplaats werden we verrast door een tweetal Wespendienven, we kregen een mooie vliegshow voorgeschoteld. Daarna wandelden we richting de uitkijktoren. Hier als leukste soort een Paapje en verder veel Plevieren, Steltlopers en Zwaluwen. Onderweg richting het Jaap Deensgat, zagen we een Slechtvalk met een iets te grote prooi vliegen, de rover had zelfs moeite om hoogte te

maken. Even later werd de vogel lastig gevallen door een soortgenoot, was het spel, prooi-overdracht of een poging tot diefstal? We zullen het waarschijnlijk nooit weten..... Het Jaap Deensgat staat bekend om de Casarca's, we zagen er in totaal 5. Verder nog Reuzensterns, Tapuiten, een Zwarte Ruiter, Bosruiter en Bruine Kiekendief.

De volgende wandeling was bij de Kollumerwaard. Hier, weer al op het parkeerterrein, werden we begroet door een Zeearend. Later bij de uitkijktoren weer een tweetal Zeearenden, ditmaal lastiggefallen door een paartje Boomvalk. Grappig om te zien hoe deze kleinere en behendige vogels de veel grotere Zeearenden het leven zuur maakten. Hier ook veel Grote Zilverreigers en een roepende Waterral.

Laatste halte is de Ezumakee, meestal een toplocatie. Momenteel staat Zuid helemaal droog; een bijzondere aanblik, waar we in een flits een jagende Slechtvalk zagen. Bij Noord staat nog wel water, hier o.a. heel veel Kluten, Steltlopers en Reuzensterns. De Steltkluten en Grauwe Franjepoten lieten ons hier in de steek, wel was er een zevende Zeearend, een prachtige volwassen vogel. Dit was een perfecte afsluiting van een mooie vogeldag. Bart heel erg bedankt en graag tot ziens.

Op de (volgens de voorspellingen) laatste mooie dag van september vertrekken we even na zevenen met zes personen naar de Oostvaardersplassen. Het voorstel is om 'noord-om' heen te gaan (dus via Enkhuizen), dan komen we goed uit bij de Knardijk. Maar helaas blijkt bij Stompetoren dat de N243 wegens werkzaamheden is afgesloten, dus we moeten uitwijken, en nemen de toeristische route over de Huijgendijk. Bij Avenhorn komen we weer op de geplande route, dus de 'schade' valt wel mee, en zo zien we weer eens een ander stukje van Noord-Holland. Onderweg zien we al Blauwe Reigers, Knobbelzwanen en een Grote Zilverreiger. Bij Enkhuizen draaien we de Markerwaarddijk op en zien dan rechts allerlei ganzen en eenden op het water tussen de dammetjes en eilandjes van het Trintelzand. Wat zouden we graag even blijven kijken! Maar dit is een 100 km-weg, en er zijn geen parkeerplaatsen, dus we moeten doorrijden. Verderop, bijna bij Lelystad, vliegt een flinke groep Kuifeenden met enkele Tafeleenden langs.

Dan arriveren we bij het eerste excursiepunt, de bekende aloude vogelkijkhut 'de Grauwe Gans' aan de Knardijk. Op de wandeling ernaartoe horen we aan alle kanten Cetti's Zangers (dat blijft de hele excursie zo), Pimpelmezen en nu en dan een Tjiftjaf. Binnen zit een goede bekende op ons te wachten: Ronald Sunnotel voegt zich hier bij ons. En hij maakt ons meteen jaloers met (zicht)waarnemingen van IJsvogel en Waterral.

We hebben een prachtig zicht op de plas met een groep van honderden Slobeenden en tientallen Wintertalingen, enkele Pijlstaarten, alle groten-deels nog in eclipskleed dus de juiste soort bepalen valt niet altijd mee. Een enkele Smient wordt gemeld, en we moeten moeite doen om er een Krakeend tussen te ontdekken. Verder nog een aantal Bergeenden, twee Kluten, een Buizerd en uiteraard vele tientallen Grauwe Ganzen. In de verte staan zeven steltlopers die na wat uren Grutto's blijken. De Waterral van Ronald laat zich horen, er vliegt een Bruine Kiekendief en ook een Sperwer langs, en ook een trekkersgroepje van Boerenzwaluwen met een enkele Huiswaluw. We horen Grote Bonte Specht, Boomkruiper, Roodborst en Matkop als we terugwandelen naar de Knardijk, een flinke groep Baard-mannetjes en zien ook nog een groepje Staartmezen. Deze eerste stop was beslist de moeite waard! We rijden over die dijk naar het zuiden en zien meteen een flinke groep vogelaars met kijkers en telescopen in de weer. Er zit een groep van tientallen Lepelaars en Kluten in het ondiepe water, en weer een grote groep Slobeenden en Wintertalingen.

Achter de plas zitten twee Zeearenden goed zichtbaar in een boom. Op het slikrandje ontdekken we een paar Kemphanen, Kieviten, Kleine Strandlopers en Bonte Strandlopers, en af en toe laat zelfs een Waterral zich zien. Er vliegt een groepje Bontbekplevieren langs. En als kers op de

taart zit er ook een Klapekster in een wilgenboom! De ervaring 'veel ogen betekent veel vogels' gaat weer op!

Uitzicht over de plas

Foto: Cees Baart

Eigenlijk hebben we nu ons verlanglijstje al bijna afgevinkt, maar we rijden verder naar het informatiecentrum (drie Witte Kwikstaarten op het dak) van Staatsbosbeheer, en wandelen naar de kijkhut 'de Zeearend'. Het wordt hier wat drukker met wandelaars, het is natuurlijk zondag met mooi weer. Ook hier weer Cetti's zangers, Pimpelmezen en Baardmannetjes, die laatsten zijn beweeglijke vogeltjes, maar we hebben ze toch eventjes mooi kunnen zien. Verder een grote groep Kneuen. Tussen overvliegende Grauwe Ganzen ontdekken we ook 8 Kolganzen en tussen de Boerenzwaluwen een enkele Oeverzwaluw, het loont dus om ook naar groepjes 'gewone' soorten goed te kijken! De hut zelf vinden we een beetje erg luxe, doordat je achter glas zit mis je de geluiden. We kijken uit op de grote open vlakte die nu helemaal is drooggefallen. Ver weg cirkelt een Zeearend, er vliegt een flinke groep Puttertjes langs, en ook een Slechtvalk. We lopen weer terug en bezoeken nog even vogelkijkhut 'de Kluut', die op de Keersluisplas uitkijkt. Ook hier weer een grote groep Slobeenden en Wintertalingen in eclipskleed. Een jonge Lepelaar die bij zijn ouder komt bedelen wordt resoluut weggestuurd.

Dan rijden we verder naar de Grote Praambult, de bekende uitzichtheuvel die over de spoorlijn heen op de grote grasvlakte uitkijkt. De daglijst wordt verder aangevuld met 8 Grote Zilverreigers, 2 Torenvalken, 2 Buizerds, 9 Putters en meer dan duizend Grauwe Ganzen. We horen tussendoor ook nog Graspieper en Veldleeuwerik. Daarna stelt Cees Baart, onze excursieleider van vandaag, voor om tot slot nog even naar de kijkhut 'de Poelruiter' te gaan. En dat wordt de klapper van de dag, want we zien een jonge Zeearend op nog geen 200 m in een boom een eend (zeggen andere vogelaars, die de vangst ook hebben gezien) plukken!

En verder weer veel Slobeenden, Wintertalingen, hier ook wat Wilde Eenden (alle in eclipskleed) en op de oever een grote groep Kieviten. Bij de rietrand op het water een zieke Pijlstaart, vogelgriep? Een Gaai vliegt langs en we besluiten tot de terugreis. Keurig op het aangekondigde tijdstip van 16 uur arriveren we bij station Castricum. Cees, bedankt voor deze leuke excursie met mooi weer en prachtige waarnemingen!

Zeearend

Foto: Cees Baart

Excursie Diemerzeedijk en Vijfhoek, 15-10-2022

Marian van Leeuwen

Om 07:00 uur staat Bart Korf achter station Castricum om deze excursie te leiden. Arend, Bob, Joost en Lia, Marian, Renie, Trix en Wendelmoed zijn vroeg opgestaan om mee te gaan. De weersverwachting is redelijk, mogelijk een bui.

Ons reisdoel: De Diemer Vijfhoek (vroeger het PEN-eiland genoemd) is een baggerstort uit de jaren '70, van bagger uit de bouwput voor de elektriciteits-centrale Diemen. Het bestaat nu uit Wilgenbroek (vooral Schietwilg) en natte ruigten. Het ligt vlakbij de nieuwbouwwijk IJburg, Amsterdam, en wordt sinds 1999 beheerd door Staatsbosbeheer. Tevens een wandeling langs de Diemerzeedijk richting Muiden, met uitzicht op een naamloos water, wilgenbos, Ballastbaai en IJmeer. Bart weet, als planoloog, veel over de historie te vertellen.

Na drie kwartier rijden komen we over de Maxisweg aan. Aan weerszijden water en riet. We zijn gespitst want enkele jaren geleden vloog een Roerdomp over, alsof die na jaren het kunstje herhaalt! We stappen uit aan de Pampusweg achter Maxis. Wendelmoed ziet meteen in het mistige nog schemerige slootje een eerstejaars Waterhoen, scharrelend tussen de bladeren. Een Winterkoning zingt zijn lied, zachter dan in het voorjaar. Koperwieken vliegen over, komend uit Scandinavië waar in de winter niet genoeg voer voor hen is. In het wilgenstruweel/riet langs het asfaltweggetje wat naar de dijk leidt, zingen al twee Cetti's Zangers. Die zang zal ons de gehele ochtend begeleiden, ze laten zich prima horen, maar zien, ho maar. In het naamloze water en eromheen is het rustig, Krakeenden, een Blauwe Reiger en twee Zwarte Kraaien. We gaan door naar de Diemer Vijfhoek, komen langs de trektelpost waar ze niet happig op contact zijn. Ik snap het wel, er komen altijd veel wandelaars langs: "waar kijken jullie naar, zien jullie een bijzondere vogel, vliegt het een beetje?" Dan hebben onze trektellers een betere plek op het vogelduin. We volgen het modderige pad door het bos, een beetje oerbosachtig. En dat onder de rook van Amsterdam. Er zingen Roodborsten, Winterkoningen en Cetti's Zangers. In de eerste plas zwemmen Wilde Eenden en Krakeenden, Dodaars en een Aalscholver. Een Grote Bonte Specht kiekt en Vinken tjuppen. Pimpelmezen laten zich ook zien en horen, die voelen zich thuis in een winters moerasterrein. Ja, we moeten het nu van hun roepjes hebben, een stuk moeilijker dan hun zang. We komen bij de brug waar we de IJsvogel hopen te zien. Tevens pauze voor diegenen die het meest naar koffie smachten en voor anderen die een laagje uit willen trekken. Het is zeker niet koud, helaas wel mistig. En er is één gelukkige die de IJsvogel ziet gaan: Bob. Helaas, door de excursie-regels mag het niet meetellen, twee mensen moeten het gezien/gehoord hebben. En de IJsvogel laat zich niet meer zien of horen. Van twee kanten horen we gillende Waterrallen, een Koolmees foerageert, er zwemmen Krakeenden, Dodaars en

Meerkoeten. De vogelhut is niet bereikbaar, het pad langs de waterkant is afgekalfd. Bij de ingang was het keurig vermeld. Maar Bart weet een andere weg om bij het water te komen. Een bord met "Geen toegang" negerend leidt hij ons naar de waterkant. Altijd een boeiend gezicht, het kleine groene eilandje en daarachter het Strandeiland en de wijde waterplas, vroeger deel van de Zuiderzee. Wilde Eenden, Dodaarzen, Blauwe Reiger, en Aalscholvers op paaltjes in een rij. In het bos achter ons natuurlijk de Cetti's Zanger, groepjes Zanglijsters en Graspiepers vliegen over. We gaan terug en zien een groepje Vuurgoudhaantjes foerageren, prachtig! Mannetjes en vrouwtjes, ze geven ons de tijd om goed door het gebladerte te koekeloeren en de verschillen goed te zien. De vurige rode kruin van het mannetje en het stemmig gele van het vrouwtje. En vooral de brede witte wenkbrauwstreep bij beiden. Een Gaai vraagt om aandacht, maar die moet wachten. Voldaan modderglijden we weer verder, een zingende Tjiftjaf, ook pianissimo en een alarmerende Merel. Verder wat de heenweg ook bood. Rond 10:00 uur komen we het oerwoud uit. Dan vallen de elektriciteitscentrale en de snelwegen met geluidswallen weer op, niet alles wordt gedempt. De Diemer Vijfhoek is een pareltje in een industriële omgeving.

We volgen de Diemerzeedijk terug richting Muiden. Het is slalommen wegens de schapenstront. We willen liever niet de auto's van onze chauffeurs besmeuren. Trix vertelt dat deze schapen graag braamstruiken verorberen, dus heel nuttig zijn. Ook de, nog aanwezige, scheuren door de droogte in de dijk maken dat je goed moet kijken waar je je voeten zet. We lopen langs een wilgenbos naar de Ballastbaai. Daar zien we een winters tafereel, grote groepen Tafeleenden, Kuifeenden en Meerkoeten. Een Grote Zilverreiger vliegt langs en gaat, goed zichtbaar, in een boom zitten. Zo'n 20 Sijsjes vliegen ongeordend over en een groep van zeven Dodaarzen blijven dicht bij elkaar zwemmen. Drie Krooneenden vliegen langs, een mooie soort! Opeens alles de lucht in, wat is er aan de hand? Daar zijn de boosdoeners, twee Zeearenden, een mooie adult met een prachtig witte wigvormige staart en een vierde-vijfde jaars, met een donker eindbandje aan de staart, zorgvuldig door Arend op leeftijd gebracht. Een van de twee gaat pontificaal in een boom zitten, de twee telescopen komen weer goed van pas. Maar het is nog niet op, zes Krooneenden, sommigen zwemmend heel dichtbij, vier mannen en twee vrouwen, we genieten, wat een prachtige eenden. Wit en zwart, Kraaien en Knobbelzwanen, ca. veertig overvliegende Koperwieken, een troep Spreeuwen, Houtduiven en een Holenduif. Een vrouw Torenvalk bidt en gaat dichtbij in de elektriciteitsmast zitten en een Buizerd wil het laatste woord hebben. Ik bedenk dat de meeuwen altijd ondergewaardeerd worden, we zagen Grote Mantelmeeuw, Zilvermeeuw en Kokmeeuw. We slalommen terug naar de auto's, de excursie zit erop. Net op tijd, want het gaat regenen.

We bedanken Bart voor de mooie excursie met leuke soorten en zijn rond 13:00 uur weer terug in Castricum.

Najaars-vogeltrekexcursies NHD, 23-10-2022 en 29-10-2022

Zondag 23 oktober

Tom Voet

Op zondagochtend 23 oktober had de VWG een najaarstrek vogeltelling. Startpunt was vanaf het strandplateau Castricum, aan het einde van de Zeeweg bij de rotonde. De excursie stond onder leiding van Hans Kuperus. Acht deelnemers sterk gingen we met droog en licht bewolkt weer op stap. Via een hekje bij de parkeerplaats liepen wij via het Vogelaarspad de PWN duinen in. Dit pad met die uiterst functionele gekozen naam wordt overigens ook gebruikt door hardlopers. De ontmoeting tussen de vogelaars en de hardlopers loopt over het algemeen vrij goed, een enkele uitzondering daargelaten.

Hans vertelde dat er de afgelopen week al veel Koperwieken waren geweest. Tijdens onze wandeling zagen wij ze echter niet. We hoorden meerdere Roodborstjes. Tijdens de winterperiode zingen zowel het vrouwtje als het mannetje, ieder voor hun eigen territorium om in hun voedsel te voorzien. Tijdens het broedseizoen zingt alleen het mannetje voor het territorium, zodat het vrouwtje voor het broeden kan zorgen. Gedurende de wandeling die duurde van 8 uur tot ongeveer 11 uur was er sprake van een aardige vinkentrek en tevens een goede spreeuwentrek.

In volgorde van waarneming (horen of zien) van de betreffende vogelsoort kwamen wij verder tegen:

Goudhaantjes (gehoord),
Grauwe Ganzen
Sijsjes (in kleine groepjes)
Zanglijster
Aalscholver
Kneu
Koolmees
Houtduif
Putters

Zwarte Kraai
Winterkoning (gezien)
Eén Sperwer
Merel
Keep (gehoord)
Veldleeuwerik
Pimpelmees
Ringmus (gehoord)
Boomleeuwerik

Op de zaterdag erna hadden we, traditiegetrouw, de tweede najaars-trekexcursie. Nu onder leiding van Remco Oosterlaar. In totaal slechts 5 deelnemers. Locatie: wederom langs het 'Vogelaarspad' naar de fietsenstalling aan het eind. Bij gebrek aan een verslagschrijver volgt hier een summiere samenvatting.

Ook bij vogelen geldt: "Resultaten uit het verleden bieden ... etc.". 'Trekellen.nl' rapporteerde erg goede trek in de voorafgaande periode. Maar, hoewel de weersomstandigheden vandaag ook gunstig waren (OZO 3, licht bewolkt, aangename temperatuur), was de trek toch vrij matig. Ook nu weer aardige groepen Spreeuwen. Maar de rest vloog grotendeels in kleine groepjes, of solo, over. De meesten 'gewone soorten', waaronder Sijs, Boomleeuwerik, Veldleeuwerik en Watersnip. Verder ook een jagende Torenvalk en enkele Sperwers.

We liepen langs het strand terug. Dat leverde toch nog wat extra's op. Zoals een klein groepje Drieteenstrandlopers, langs-vliegende Eiders, Zwarte Zee-eenden en twee Duikers (spec). En een Zeehond (spec).

De grootste verrassing kwam toen we weer op het strandplateau stonden. Remco kreeg een appje van Rob van Bemmelen (trekkersgroep): "Bonte Kraai naar zuid!". Ja, inderdaad, die liet zich ook aan ons heel mooi zien.

Remco meldt nog het volgende: "Ik ben, nadat wij uit elkaar gingen, nog even naar de grote parkeerplaats gefietst waar ik (de door ons eerder gemiste) twee Strandleeuweriken zag foerageren. Prompt daarna kwamen de eerste drie Wilde Zwanen van dit jaar overvliegen, om bij het Spinmeer te landen".

Het was een heel aangename ochtend, we hebben genoten van wat we wél zagen. Remco: bedankt!

Verslag excursie Rondje Arkemheen, 20-11-22

Aalko Veldman

Met een ploegje van drie mannen en twee vrouwen verzamelden we ons op deze koude zondagochtend achter het station. Leuk om te zien was een nieuw gezicht, Lysbeth, die vandaag voor het eerst meeding met een excursie. Omdat we best een aardig eindje moesten rijden werd gekozen om te vertrekken in twee auto's en om 8:10 uur zetten we koers richting Nijkerk. De zonsopgang was prachtig, met veel rood en de rit was ook memorabel vanwege het dikke rijp op de velden, de opkomende zon en nog veel bomen in hun herfsttooi. Aangekomen bij de Zeedijk in Nijkerk troffen we een 15-tal andere vogelaars uit Noordwijk, die ons op wat leuke soorten wezen die zij daar hadden gezien. De fraaiste exemplaren waren een IJsvogel en een vrouwtje Nonnetje. Ook zagen we daar nog Bonte Strandlopers, Kemp-hanen, Aalscholvers, Pijlstaarten, Grote Zaagbekken, Fuut. Daarna door naar de parkeerplaats een eindje verderop waar we bij een naastgelegen boerderij hoopten op een Steenuil die daar naar verluidt zou zitten, maar helaas, waarschijnlijk door de kou liet deze zich niet zien.

Een lekkere wandeling langs de dijk waar we in de weilanden en het water zicht hadden op talloze ganzen: Canadese, Brand-, Grauwe- en Kolganzen. Verder Wulpen, Goudplevieren, Kieviten, een Torenavalk die steeds met ons meevloog, Buizerd, Grote Zilverreigers, Blauwe Reigers, Knobbelswanen, diverse eenden-soorten: Smient, Bergeend, Grote Zaagbek, Wilde Eend, Kuifeend en nog zo wat, zoals 11 Watersnippen. Arend zag een Grote Bonte Specht overvliegen en Marian hoorde een Cetti's Zanger. Ook een zwerm Puttertjes liet zich zien, evenals Rietgors, Vink, Roodborst, Kool- en Pimpel-meas en Spreeuwen.

Na de koffie verder naar een parkeerplaats bij een oud stoomgemaal waar duizenden Smienten zich ophielden in een weiland, gadeslagen door twee Zeearenden die rustig op een hek hun toekomstige maaltijd in de gaten hielden. Ook vlogen er een behoorlijk aantal Holenduiven in het rond die zich goed lieten bekijken. Op de dijk zagen we in het water nog twee mannetjes Brilduiker en daarna op weg naar het Harderbos, waar we na een wandeling bij een heel mooie kijkhut uitkwamen waar we helaas heel in de verte alleen maar drie Watersnippen konden ontwaren.

Vandaar reden we over de Knardijk naar nog een uitkijkpost. Onderweg zagen we in het water links van ons duizenden en duizenden eenden, voornamelijk Kuifeenden en Meerkoeten, maar ook Tafeleenden en Futen. Op deze post viel niet zo heel veel te zien: Kuifeenden, Tafeleenden en Aalscholvers. Ook omdat het intussen begon te miezeren. Wel streek een zwermje Spreeuwen heel fotogeniek neer op een lantarenpaal, maar dat was het wel daar.

Het was intussen drie uur geworden, tijd om naar huis te gaan, een rit die we in de stromende regen hebben afgelegd, maar we hebben het tijdens de excursie mooi droog gehouden. Dank aan Arend die ons voortreffelijk heeft gegidst naar al deze mooie plekjes.

Vinkenbaanverslag 2021 (deel 2)

Richard Reijnders

Juli

Op de derde meteen al een leuk dagje. Een gevarieerde vangdag met maar liefst 27 soorten, waaronder onder andere 3 Kleine Plevieren, 2 Kleine Bonte Spechten en een Zwarte Roodstaart (naar later bleek onze enige dit jaar). Op 8 juli vingen Henk en ik een juveniele Koekoek. Een al helemaal volgroeide vogel, maar toch wel onze allereerste jonge Koekoek ooit. Dat zijn leuke dingen. Op zelfde dag ook een Kleine Karekiet met Franse ring, ook leuk.

Op 12 juli vingen André en Jan opnieuw een Kleine Bonte Specht. Blijft toch bijzonder. Is bepaald geen algemene broedvogel bij ons in de duinen. Maar om één of andere reden vangen wij ze ieder jaar toch wel.

Op 21 juli ving Jan een IJsvogel (de eerste) en een Roodmus. Allebei leuk natuurlijk, maar de laatste was een jong, en dat is toch wel erg gaaf. Er waren in juni wel twee volwassen mannen gevangen, maar echt gezongen was er niet. En dan blijken ze toch heel stiekem in ons vanggebied gebroed te hebben dus. Echt geweldig. Mooier werd het nog toen André op 26 juli nog een jong ving, en de moeder van het hele stel: een volwassen vrouwtje met broedvlek. Dit zijn dingen dus die je zonder ringonderzoek never nooit te weten komt. En juist daarom voor de beheerder van het terrein waar wij vangen (het PWN) van hele grote waarde. En dat beginnen zij de laatste jaren ook steeds meer te waarderen. En dat is fijn: een mooie relatie tussen de ringgroep -> onze vogelwerkgroep -> het PWN.

Cetti's Zanger

Foto: Richard Reijnders

Zwarte Ruiter

Foto: Richard Reijnders

Op 27 juli eindelijk de eerste tekenen van nachttrek van Nachtegalen. Vroeger was dat altijd zo'n beetje rond de 20^e, maar het lijkt de laatste jaren wel steeds later te worden. Best wel raar, want met global warming in je achterhoofd zou je juist verwachten dat de eerste trek van deze soort juist eerder plaats zou moeten vinden. Lastige, maar ook hele interessante materie. Mogelijk speelt de algehele achteruitgang van de soort bij ons in de duinen hier een rol. Rest van de maand werden geen vangpogingen meer gedaan.

Augustus

Eerste dag van de maand werden nog 22 Nachtegalen gevangen. T/m de 4^e gingen zij nog even lekker door (61 in totaal die eerste 4 dagen), daarna kakte het in. Op de 4^e wel een hele mooie Waterrietzanger in de netten. Naar later bleek de enige dit jaar. Op donderdag de 5^e ook een mooie dag. Ik zou die dag alleen zijn met 3 gasten. Maar gelukkig sprong Leo bij. Werde een hele mooie dag. Maar liefst 27 soorten, w.o. een Blauwe Reiger, Oeverloper en een Bosruiter.

Rest van de maand weinig bijzonders. Tot de 21^e. Er zou een Fransman komen die graag steltlopers wilde vangen. Maar ik was weer helemaal alleen. Uiteindelijk was het opnieuw Leo die mij kwam helpen. Resultaat: maar liefst 222 vogels, w.o. Oeverloper, Zwarte Ruiter en Groenpootruiter. En als tropische verrassing ook nog een Ransuil, heel knap gevangen door Leo. Fransman ging helemaal blij naar huis.

Maar topdag van de maand was toch wel de 25^e. Arnold ving helemaal alleen die dag, maar wist er toch weer helemaal in zijn eentje alles uit te halen wat er in zat (echt typisch Arnold). Maar liefst 190 vogels wegringen, helemaal in zijn eentje dus, en dan toch nog zo scherp zijn om met het slagnet een Morinelplevier (vangst van de maand) te vangen.

Verdere leuke vangsten deze maand: 6 Steenlopers, 4 Draaihalzen, maar liefst 14 Snorren en (slechts) 1 Sperwergrasmus.

September

Hele magere maand. Op de 6^e wel een Buizerd en een Glanskop. Met name de laatste een erg leuke vangst. De soort lijkt stilletjes helemaal te verdwijnen als broedvogel uit het duingebied. Op de 22^e vingen Piet Veldt en Jan met een nieuw geluidje gemaakt door Arnold maar liefst 22 Heggenmussen. Dat is toch wel erg leuk, gezien het feit ook dat wij met eerdere geluiden op andere plekken nooit substantiële aantallen hebben gevangen van deze intrigerende soort.

Verdere leuke vangsten: 4 Draaihalzen en 2 Sperwergrasmussen. Echt bedroevend, maar gelukkig werd oktober wel een stuk beter.

Oktober

Oktober was zoals gezegd een stuk beter dan september. Toch kwam ook deze, mede door gewoon heel slecht weer, maar moeizaam op gang. Op de 6^e ving Arnold wel (met NW-6) maar liefst 8 Oeverpiepers, waarvan 1 met een Noorse ring. Dat is natuurlijk toch wel erg leuk. Op de 7^e eindelijk dan mooi vangweer. En dat merk je dan meteen. Maar liefst 241 vogels werden gevangen, w.o. eerste Beflijster (van het seizoen), eerste 2 Bladkoningen (laat (!)) en een hele mooie Siberische Braamsluiper. Op de 9^e opnieuw een topdag: met Rob, Arnold en ik maar liefst 295 vogels. Hard werken dus. Maar wel met hele mooie krenten: 3 Bokjes, een Raddes Boszanger en een Dwerggors (!). De dag daarna een qua aantallen en zo een stuk mindere dag. Maar wel opnieuw met een hele mooie krent: Rob haalde een Blauwstaart (!) uit de netten. Daarna een periode van bijna 2 weken met continu heel slecht vangweer. En met navenante vangsten natuurlijk. Alleen de 13^e (met ook heel matig vangweer) toch zomaar even een topdag: Arnold en Luc vingen die dag 196 vogels, w.o. een Houtsnip, Kleine Bonte Specht, 3 Bladkoningen, 41 Kepen, 22 Sijzen (waarvan 1 met LONDON-ring) en ook nog gewoon weer even een Dwerggors (!). Hoe zoiets nou kan?

Eerste goede vangdag daarna was de 17^e. Niet vanwege beter weer (het was die dag ZW-5), maar vooral en uitsluitend omdat er die dag een invasie van Pimpelmezen op gang kwam. Zomaar out of the blue 84 Pimpelmezen in de netten. En daarbij ook nog 8 Zwarte Mezen. Dag daarna was helemaal het hek van de dam: 256 Pimpelmezen, waarvan 2 met LITOUWEN-ring. Maar goed dat er die dag een goede bezetting was (!). Daarna toch weer een paar dagen met baggerweer helaas. Geen vangsten. Op de 23^e en 24^e dan eindelijk weer een beetje vangweer. Met de nadruk toch echt wel op een beetje, maar wel met enorme trek. Respectievelijk 395 en 356 vogels werden gevangen. Best wel heftig. Op

de 25^e werd een Roodmus gevangen. Onze eerste ooit in de herfst. Volgens Piet Admiraal een tropische verrassing.

Raddes Boszanger

Foto: Richard Reijnders

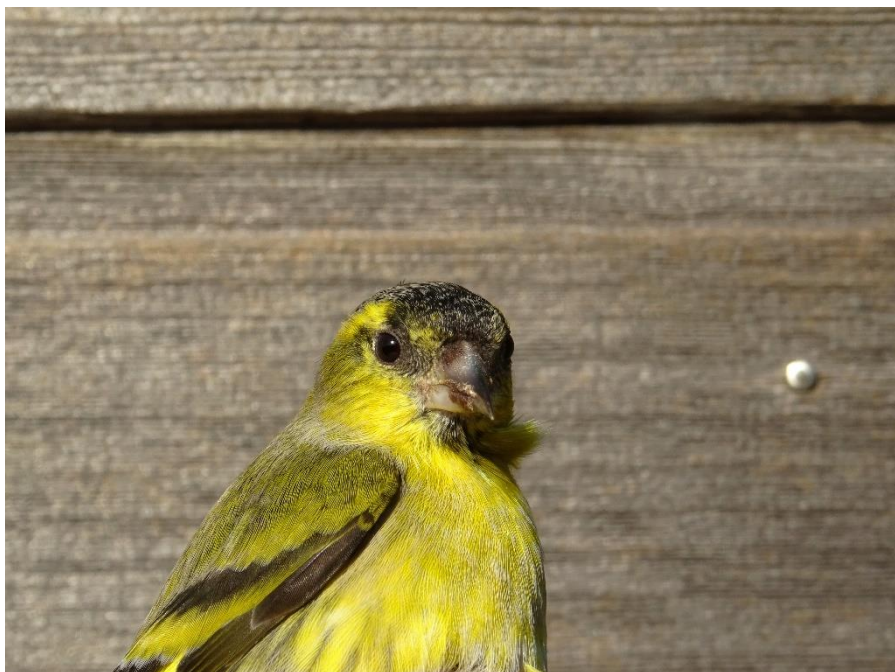
Zwarte Mees

Foto: Richard Reijnders

Dweroggors

Foto: Richard Reijnders

Sijs

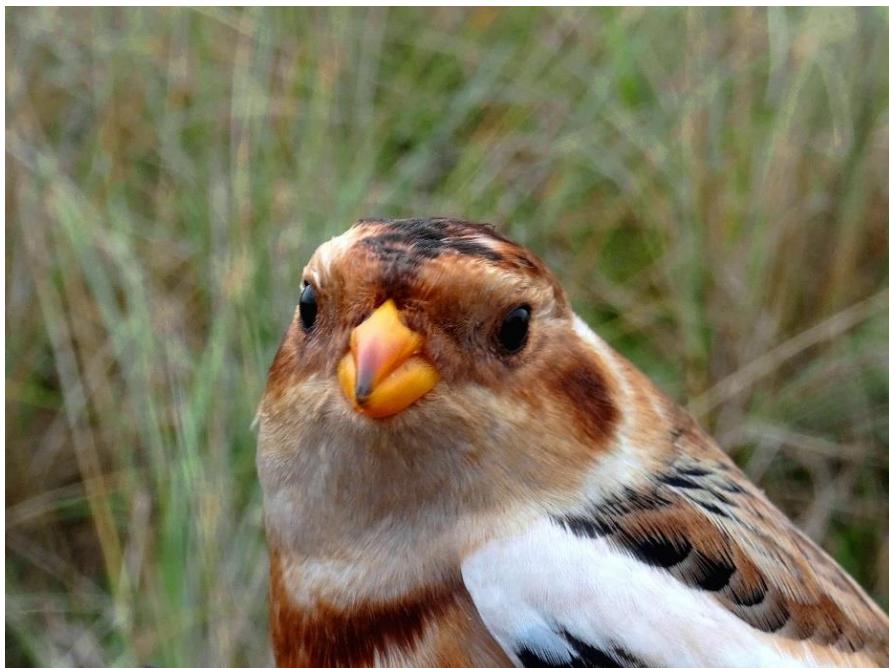
Foto: Richard Reijnders

Daarna toch allemaal weer wat minder, met alleen op de 29^e nog een hele goede dag: 330 vogels, w.o. ook een Pallas' Boszanger. Een prachtige soort om de maand mee af te sluiten.

Verdere leuke vangsten deze maand: 9 Bokjes, 2 Siberische Tjiftjaffen, 20 Waterpiepers, 19 Oeverpiepers, 76 Kepen, 2 Goudvinken en 124 Sijzen.

November

Eerste vangdag van de maand (2-11) meteen al een hele leuke. Het weer was niet bepaald om over naar huis te schrijven: zwaarbewolkt en gehele ochtend motregen (die ik op buienradar 's morgens niet had gezien). Ik had maar een deel van de netten opgezet, maar toch eerste rondje meteen al een hele leuke vangst: een Bruine Boszanger (!). Nadat ik 'm geringd, gemeten en gewogen had, toch een beetje in de luwte van de hut wat plaatjes geprobeerd te maken natuurlijk. Terwijl ik zo bezig was kreeg ik een beetje het gevoel dat wij bespied werden. Ik keek op en op de rand van het dak van de hut zat een Sneeuwgorse te koekeloeren naar wat wij nou allemaal aan het doen waren eigenlijk. Ik bliksemsnel weer naar binnen natuurlijk en geluid Sneeuwgorse op het dak uit en geluid Sneeuwgorse op de slag aan. Het duurde even, maar uiteindelijk lukte het mij 'm te vangen. Een schitterend mooi mannetje, en naar later bleek de enige van dit jaar ook nog (!). Wat een dag. Maar het was nog niet op. Ik ving ook nog 2 hele late Bladkoningen. En, ook wel erg geinig, ik ving de Dwerggorse terug die wij op 9 oktober hadden geringd. Naar later bleek een ongelooflijke plakker; daarover later meer.

Sneeuwgorse

Foto: Richard Reijnders

Volgende nacht ging Jan 's ochtends heel vroeg op de Waterral. En niet zonder succes: maar liefst 43 (!) stuks wist hij er te vangen. En toen moest de reguliere vangdag eigenlijk nog beginnen (Waterrallen zijn nachttrekkers en vang je eigenlijk alleen voordat het licht wordt). Uiteindelijk 182 vogels deze dag, w.o. onze enige Ekster dit jaar. Sowieso werden er eerste helft van de maand erg veel vogels gevangen, mede dankzij een herleving van de Pimpelmezen-invasie die wij al hadden in oktober. Tussen deze ook vele buitenlands geringde vogels (teveel om op te noemen).

De Dwerggors van 9 oktober werd nog meermalen terug gevangen, de laatste keer op 16 november door Henk. Was zij daarvoor iedere keer 12,8 gram, nu was zij 14,8 gram. Daarna was zij weg ook. Logisch natuurlijk: een vogel slaat niet voor niets trekvet op.

Rest van de maand weinig vangpogingen en hele magere aantallen, grotendeels vanwege het slechte weer.

Al met al toch zeker geen slechte maand, met maar liefst nog 2231 gevangen vogels. Dat kan wel eens (heel veel) slechter zijn in november. Leuke vangsten nog: 20 (!) Houtsnippen, 9 Bokjes, 10 Siberische Tijftjaffen en 4 Goudvinken.

Houtsnip

Foto: Richard Reijnders

December

December was het wel zo'n beetje over. Zo langzaam werd de hele zoi weer binnengehaald. Op de 21^e (na een best wel koude nacht), toch zomaar nog trek van Kramsvogels. Precies 100 werden er gevangen die dag (en 6 Merels). Op de 25^e werden er 80 gevangen (enige vogels die dag). Op de 26^e nog 57 Kramsvogels en zowaar een Grote Lijster. Daarna werden geen vangpogingen meer gedaan. Op de weinige dagen dat er gevangen werd nog deze maand toch nog wel wat leukste vangsten: 5 Bokjes (waarvan 1 terugvangst van 2018 (!)), 10 Watersnippen, en op de 18^e zomaar ineens 3 Siberische Tijftjaffen op een dag. Heel vreemd.

Nog wel even bijzonder om te noemen is dat er dit jaar slechts 3 IJsvogels werden gevangen. Normaal vangen wij die toch altijd in de dubbele cijfers. Hoogstwaarschijnlijk het gevolg van een grote sterfte tijdens eerste helft van februari (toen wij te maken hadden met zeer streng winterweer).

Wist je dat.....?

Martine Kamminga

Een special over het vermogen van dieren om zich aan te passen aan natuurrampen.

Er veel volksverhalen de ronde doen over dieren die mensen door hun gedrag waarschuwden voor een aankomende natuurramp?

Pas sinds de laatste jaren wetenschappers die verhalen gaan onderzoeken of er een kern van waarheid in zit?

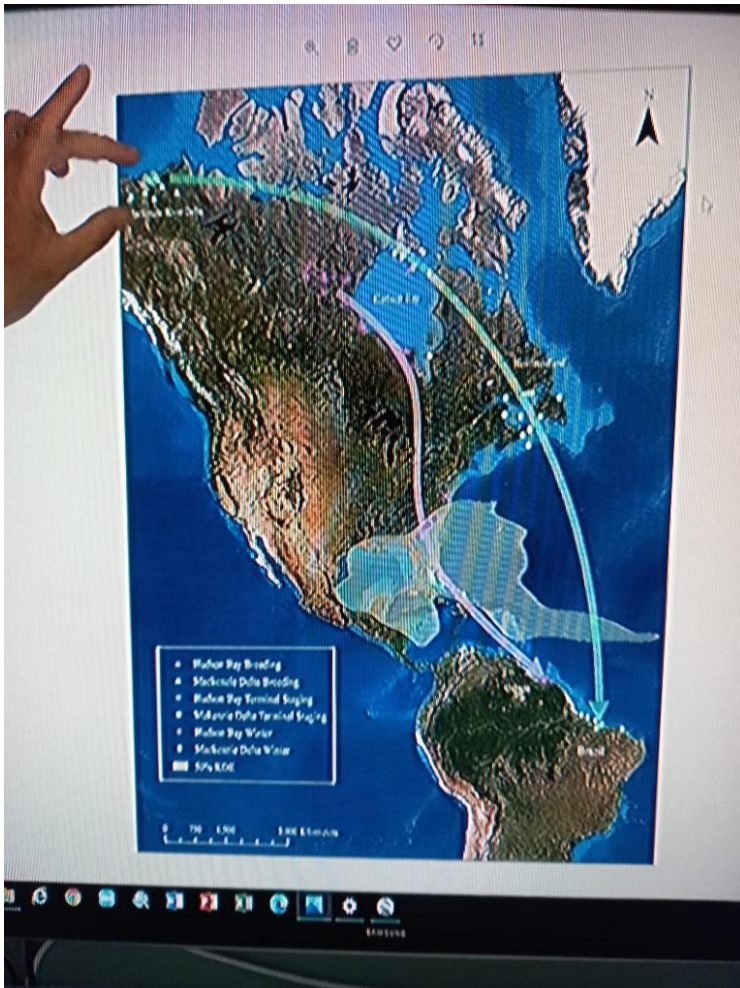
Het gedrag van geiten is onderzocht, die op de hellingen van de Etna vulkaan leven? Ze werden twee jaar lang met GPS gevolgd en de uitkomst daarvan werd gecombineerd met uitbarstingen van de vulkaan. Het blijkt dat ze voor iedere uitbarsting nerveuzer werden en drie keer zo actief als normaal.

Ze ongeveer 6 uur voor een uitbarsting hun activiteit verhoogden. Wetenschappers willen nu over de hele wereld in vulkanische gebieden soortgelijk onderzoek doen.

Regenwulpen in Noord-Amerika bij hun trek naar Brazilië rekening houden met het hurricane seizoen?

Er zijn twee groepen Regenwulpen. Eén uit Alaska en één uit de westkant van de Hudson Bay. De eerste groep vliegt 6000 km non stop over de Caraïbische Zee en mijdt de eilanden en de hurricanes. De Hudson Bay groep vliegt juist over de Caraïbische eilanden heen en doet dat in etappes als een storm zich aandient. Ze landen op een eiland en gaan daar wat

fourageren en wachten af tot de storm voorbij is. Komen ze aan de achterzijde van een hurricane aan, dan krijgen ze flinke tegenwind. Raken ze aan het front ervan, dan kunnen ze profiteren van rugwind en sneller in Brazilië aankomen.

Trek van Regenwulpen

Grootpoothoenders op het eiland Nieuw-Brittannië op Papua Nieuw-Guinea zich op een heel bijzondere manier hebben aangepast aan de vulkanische activiteit daar?

In 1994 verdween de stad Rabaul onder een dikke laag vulkaanas. De bewoners waren op tijd geëvacueerd en moesten zich ergens anders vestigen. De Grootpoothoenders bleven echter. Normaal bedekken ze hun eieren onder rottende vegetatie. Door de warmte daarvan worden de

eieren uitgebroed. Op het eiland graven ze een ei op 2 meter diepte in in de warme vulkaan. Zo doen ze dat meerdere malen. Soms vluchten ze in paniek bij een nieuwe eruptie en laten het ei achter, dat weer wordt opgegeten door reptielen, zoals varanen. Als de jongen uitkomen, graven ze zichzelf uit. Hun ogen zijn dan al open en ze hebben al een goed verenkleed.

Grootpoothoenders

Iedereen weet dat er veel bosbranden in Australië voorkomen? Dat die met name in Noord-Australië bewust worden aangestoken door Aboriginals? Dat dat kleinere, beheersbare branden zijn, om grotere branden te voorkomen

En dat ze daarmee ook dieren uit hun schuilplaatsen jagen om ze te kunnen schieten voor vlees?

Dat vooral Zwarte Wouwen en andere roofvogels ook profiteren van die branden? Ze eten reptielen, insecten en knaagdieren die opgejaagd zijn door het vuur. De vogels worden vaak gezien, vliegend in groepen, voor of achter het vuur duikend.

Aboriginals verhalen vertellen over Zwarte Wouwen die stukjes brandend hout in hun klauwen meenemen naar een nabijgelegen gebied?

Om die reden Zwarte Wouwen Vuurvogels worden genoemd?

Wetenschappers tot voor kort nooit dergelijk gedrag hebben gezien, maar enkele jaren geleden toch één keer een Zwarte Wouw daadwerkelijk een stukje tak uit een brandend bos hebben zien meenemen?

Zwarte Wouw vliegt over vuur

Het vuur zich vaak zomaar verplaatst naar de andere kant van een obstakel, zoals een weg of een berg. Het lijkt of de vogels het vuur in stand willen houden om prooi te kunnen blijven vangen.

De Australische regering na de zeer hevige bosbranden van de afgelopen jaren eindelijk interesse gaat krijgen voor de oude manier van vuurmanagement van de Aboriginals?

Op het eiland Kauaï een nieuw wild kippen-ras aan het ontstaan is?

Dat het is begonnen in 1992, na een tropische cycloon? Daardoor zijn tamme huiskippen, die daar niet voorkwamen, van nabijgelegen eilanden letterlijk overgewaaid naar Kauaï. Ze zijn daar in het wild gaan rondscharrelen en hebben zich stevig voortgeplant. Ze lopen tot in de supermarkt aan toe.

In de bergen leeft een ouder, inheems kippen-ras, ooit meegenomen door de Polynesiërs. De huiskippen zijn zich met hen gaan vermengen.

Wetenschappers met interesse deze recente ontwikkeling volgen?

Er nog veel meer is te vertellen over hoe andere dieren omgaan met natuurrampen? In het kort:

Op Kangaroo Island voor de Zuidkust van Australië overleven termieten de vele bosbranden doordat ze de buitenkant van hun nestheuvels met aarde afdekken. De binnenkant bestaat uit een gangenstelsel, samengesteld uit fijngekauwd hout.

Eucalyptusbomen verliezen elk jaar hun dode takken, die flink kunnen branden. Hun stammen en wortels blijven echter intact en hun zaden hebben zelfs hitte nodig om te kunnen ontkiemen.

Apen in Nepal struinen na aardbevingen verwoeste gebouwen af naar voedsel en leggen zelfs hier en daar voorraden aan voor later.

Verslag broedseizoen 2022, Slechtvalk Tata

Jaap Olbers en Gerhard Dirks

Eind van de winter het vrouwtje regelmatig bij de kast zien zitten, later ook het mannetje gezien. Tijdens het observeren weinig interactie tussen de valken kunnen waarnemen. Half april lag er 1 ei in de kast en daar bleef het bij; dit ei is verder niet uitgebroed. Naar de reden van het mislukken kunnen we alleen maar gissen....

Ei van Slechtvalk bij Tata

Foto: Gerhard Dirks/Jaap Olbers

Balkansperwer

Jos Vroege

Van 24 september t/m 3 oktober 2010 was ik met Henk Levering en Maarten Verrips in het zuiden van Turkije. In de heuvels ten noordoosten van Yumurtalik keken wij naar (roof)vogels die naar de noordoosthoek van de Middellandse Zee vlogen, daar 'de bocht namen' en langs de oostkust van de Middellandse Zee hun tocht naar Afrika vervolgden. Dat waren in die periode vooral Roze Pelikanen, Zwarte Ooievaars, Balkansperwers, Schreeuwarenden en Slangenarenden. Balkansperwers (*Accipiter brevipes*) had ik nooit eerder gezien. Die week waren dat er 900.

De noordoosthoek van de Middellandse Zee gezien vanaf een van de uitkijpunten ten noordoosten van Yumurtalik, 30-09-2010 Foto: Jos Vroege

"In weerwil van zijn naam is de Balkansperwer op het Balkanschiereiland overal een ongewone vogel. Hij vertegenwoordigt de noordwestelijke uitloper van de overwegend tropisch Aziatische en Afrikaanse Shikra (*Accipiter badius*). Hij kan in Europa daarom als een herinnering beschouwd worden uit vroegere tussen-ijstijden toen in een groot deel van Europa een tropisch klimaat heerste" (Voous & Slijper, 1986). De Chinese Sperwer (*Accipiter soloensis*) - broedvogel in China en Korea - is de noordoostelijke tegenhanger van de Balkansperwer. Ook daarvan worden tijdens de voor- en najaarstrek grote groepen waargenomen (Germi e.a., 2009) (noot 1).

“Balkansperwers bezitten niet de lange, grijpgrage tenen van de ‘sperwers’, maar de korte, dikke poten en tenen van ‘haviken’ en werden daarom vroeger, ondanks hun geringe grootte bij de ‘haviken’ ingedeeld. Doordat de kracht van de poten en de lengte van de tenen en klauwen de aard en de grootte bepalen van de prooien die met succes gegrepen en vastgehouden kunnen worden, vertegenwoordigen de Balkansperwers en de Shikra een eigen structuurtype, dat niet op jagen op snelle, wendbare prooien, maar meer op de jacht op grote bodeminsekten, hagedissen en slangen is ingesteld.” Als “niet-vogelspecialist” vertoont de Balkansperwer ook “niet het opmerkelijke grootte-verschil tussen mannetjes en vrouwtjes zoals dit van de op vogels jagende Sperwer bekend is” (Voous & Slijper, 1986).

Balkansperwers met Schreeuwarend, 20 september 2021 Foto:Eduard Opperman

“Tegenwoordig leven er waarschijnlijk niet meer dan 10-20.000 Balkansperwers op de wereld. Dat is weinig in vergelijking met de Sperwer en de Havik, wier aantal in de honderdduizenden of meer moet worden geteld” (Voous & Slijper, 1986) (noot 2). BirdLife International (2022) schat het aantal Balkansperwers nog altijd op 10.000-19.999 exemplaren. Génsbøl (2005) komt met veel hogere aantallen: “De hele populatie trekt in voor- en najaar door Israël, waar het maximum voor Eilat (voorjaar) krap 50.000 is. Wanneer men rekening houdt met een bepaald percentage juvenielen dan representeren deze 50.000 vogels zeker circa 15.000 broedparen.” Op basis van de beschikbare gegevens uit de afzonderlijke Europese landen schatte Génsbøl het aantal broedparen op 3.700-6.500. “Veruit de meeste broeden zoals gezegd in de West-Palearctis. De

conclusie lijkt derhalve gerechtvaardigd dat de broedpopulaties van de Balkansperwer in het algemeen onderschat zijn.”

“De Balkansperwer is een lange-afstandstrekker; zijn voor een sperwer lange en puntige vleugel hangt daar stellig mee samen.” Hij overwintert waarschijnlijk in “donker Afrika”: museumexemplaren zijn bekend uit zuidelijk Soedan, noordelijk Zaïre (thans: Congo-Kinshasa) en Tanzania. “Veldwaarnemingen in tropisch Afrika ontbreken. Er zijn daar veel andere sperversoorten die veel op hem lijken” (Voous & Slijper, 1986). Inmiddels zijn er wel waarnemingen van Balkansperwers in Afrika: uit Kenia en Tanzania (Ferguson-Lees & Christie, 2001; Yang e.a., 2021).

Yang e.a. (2021) voorzagen in juli 2013 in het zuiden van Armenië zes jonge Balkansperwers van een satellietzender. Twee van deze vogels stierven waarschijnlijk nog voordat zij uit Armenië vertrokken. Van de andere vier vogels kon er een tot in september 2013 worden gevolgd. De vogel bevond zich op dat moment in het westen van Syrië. Twee andere vogels konden worden gevolgd tot in oktober 2013. Zij bevonden zich toen in het zuidwesten van Yemen, waar zij zich wellicht tegoed deden aan zwermen woestijn-sprinkhanen. Of zij daar zijn gesneuveld, zijn blijven overwinteren of via de ‘Bab el Mandeb’-straat zijn overgestoken naar Afrika is onduidelijk (noot 3).

De vierde vogel kon tot in mei 2015 worden gevolgd. In 2013 vloog deze Balkansperwer via Israël, Egypte, Soedan en Oeganda naar Tanzania, om daar te overwinteren. Ook in 2014 overwinterde deze vogel in Tanzania. Toen nam hij een wat oostelijker route: via Ethiopië. Tijdens de voorjaarsstrek vloog de vogel steeds eerst naar het noordwesten, naar de -ten noorden van Congo-Kinshasa gelegen - Centraal Afrikaanse Republiek en vandaar naar het noordoosten (Yang e.a., 2021). De door Voous & Slijper genoemde museumexemplaren van de Balkansperwer gaven van het overwinteringsgebied van deze vogel dus een prima indicatie.

Dank

Met dank aan Henk Levering, Eduard Opperman en Maarten Verrips voor hun commentaar op een eerdere versie van dit artikel en aan Eduard Opperman voor de toestemming om zijn foto als illustratie bij dit artikel te gebruiken.

Literatuur

BirdLife International. (2022). *Species factsheet: Accipiter brevipes*. Downloaded from: <http://www.birdlife.org> on 03/01/2022.

Ferguson-Lees, J., & Christie, D.A. (2001). *Raptors of the world*. Boston: Houghton Mifflin.

Génsbøl, B. (2005). *Veldgids roofvogels*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.

Germi, F., Young, G.S., Salim, A., Pangimangen, W., & Schellekens, M. (2009). Over-ocean raptor migration in a monsoon regime: spring and autumn 2007 on Sangihe, North Sulawesi, Indonesia. *Forktail*, 25, 104-116.

Voous, K.H., & Slijper, H.J. (1986). *Roofvogels en uilen van Europa*. Leiden: E.J. Brill/Dr. W. Backhuys.

Vroege, J. (2016). Eksters en Amoervalken rond Qinhuangdao: de vogelhoofdstad van China. *De Winterkoning*, 51(2), 11-15.

Yang, C.H., Bildstein, K., Tumanyan, S., & McGrady, M.J. (2021). Migration and non-breeding season movements of satellite-tracked Levant Sparrowhawk *Accipiter brevipes*. *Ostrich*, DOI: 10.2989/00306525.2020.1837979.

Noten

1. In mei 2015 zag ik in China tijdens de voorjaars trek langs de Golf van Bohai slechts enkele doortrekkende Chinese Sperwers en geen grote groepen (Vroege, 2016).
2. Ook het aantal Chinese Sperwers is veel groter: in 2004 werden tijdens de najaars trek in Taiwan 409.000 Chinese Sperwers waargenomen (Germi e.a., 2009).
3. Ferguson-Lees & Christie (2001) sluiten niet uit dat ook het zuidwestelijk deel van het Arabisch Schiereiland behoort tot het overwinteringsgebied van Balkansperwers.

Henk Levering en Maarten Verrips op een van de uitkijkpunten ten noordoosten van Yumurtalik, 26-10-2010
Foto: Jos Vroege

Vogelwaarnemingen Midden-Kennemerland, aug-okt 2022

Hans Schekkerman

Dit overzicht beslaat de periode 1 augustus t/m 31 oktober 2022. De selectie van interessante waarnemingen is samengesteld op basis van meldingen op Waarneming.nl en Trekellen.nl, en van de vinkenbaan. Alle melders worden hartelijk bedankt voor het invoeren van hun waarnemingen. Om ruimte te sparen zijn hun voornamen alleen bij eerste vermelding voluit geschreven. Waar een totaal aantal *waarnemingen* wordt genoemd zijn meldingen van dezelfde locatie op dezelfde dag als 1 geteld; waar dit niet is gebeurd wordt gerept van het aantal *meldingen*. Afkortingen: tp=ter plaatse; kj=kalenderjaar; ad=adult; juv=juveniel; m=man; v=vrouw(kleed); vd=vogeldagen, ovv=overvliegend, Z=naar Zuid etc; NHD=Noordhollands Duinreservaat.

Aug-okt algemeen

Augustus begon met mooi zomerweer culminerend in een hittegolf in de tweede week; de aanhoudende droogte verdorde het duingebied zichtbaar. Op de 17^e kwam een verlossende plens regen, maar het bleef overwegend warm tot begin sep. De wind zat het meest in de NO- en N-hoek. Sep was een natte maar zonnige maand. In de 3^e en 4^e week trokken meerdere storingen over vanaf de Noordzee en wakkerde de wind aan uit NW. Op andere dagen zat hij vooral in de zuidhoek. Oktober was weer erg droog, erg zonnig en zeer zacht. Dagen met zuidwestelijke stroming en rustige dagen met hoge luchtdruk wisselden elkaar af. Vanaf de 21^e bracht een krachtige zuidelijke stroming tropische lucht naar ons land, waarbij de temperaturen opliepen tot ruim boven de 20°C op 27-29 okt.

De meest bijzondere vogelsoorten in deze periode waren een Noordse Boszanger, Grauwe Fitis, 4 Vale Gierzwaluwen, 10 Roodpootvalken en 6-7 Steppiekiekendieven. In de windweek eind sep vlogen tientallen Grauwe Pijlstormvogels langs over zee. Op de landtrekpost in het Vogelduin werden in okt een aantal prachtige trekdagen geregistreerd, met op 9 okt records van Grote Gele Kwikstaart (28) en Kneu (2100) naast 31 600 Vinken (2^e dag ooit), op 26 okt 557 Rietgorzen, en op 19 okt 144 000 (!) Koperwieken en ruim 22 000 Kramsvogels, ook dikke records. Hoe grillig de herfsttrek kan verlopen bleek de volgende dag toen er bij prima weer 176 Kopers en 1 Krams passeerden.

Wilde Zwaan

Op 30 okt arriveerden de eerste 3 Wilde Zwanen in het Infiltratiegebied (Remco Oosterlaar).

Kleine Rietgans

17 Waarnemingen van in totaal 1027 zuidwaarts trekkende vogels tussen 16 en 31 okt.

Toendrarietgans

20 okt – 60 Z Soeckebacker, NHD Egmond – Rob v Bemmelen

21 okt – 30 Z Ronde Berg, NHD Egmond – Jorg Schagen

Zomertaling

8-28 aug – max 3 juv 1 v Wei van Brasser – Hans Schekkerman e.a.

13 aug 1 Sammerpolder, Egmond-Binnen – KD Dijkstra

16 aug-6 sep – 1 m eclips Soeckebacker, NHD Egmond – KD Dijkstra e.a.

27 aug-12 sep 2 Waterberging Heemskerk – Hans Groot, H. Schekkerman

21 aug – 1 Z Castricum aan Zee – H. Schekkerman

Krooneend

14 aug-5 sep – max 4 m Hoefijzermeer NHD Castricum – Roef Mulder e.a.

15 sep – 1 Infiltratiegebied Castricum – Geertje Dekker, Elly Rozemeijer

Witoogend

28 aug – 1 v Buiten-Crommenije, Uitgeestermeer – H. Groot

Patrijs

Vijf waarnemingen, in de Buitenlanden bij Beverwijk (max. 4) en in het bollenland tussen Bakkum-Noord en Egmond-Binnen (max 10).

Kwartel

13 aug – 1 opvliegend De Kil, NHD Bakkum – H. Schekkerman

Parelduiker

9 okt - 1 tp zee thv Egmond-Binnen – Alexander Vesters

30 okt – 1 Z Castricum aan Zee – Guido Keijl

IJsduiker

25 okt – 1 Z strand thv Egmond-Binnen – Jorg Schagen

Roodhalsfuut

17 sep – 1 N Castricum aan Zee – G. Keijl

9 okt – 1 Z zee t.h.v. Egmond-Binnen – Jochem en Ruben Drost

Geoorde Fuut

De laatste (adult) op de Bakkummer duinplassen werd gemeld op 17 sep.

Noordse Stormvogel

Over zee vlogen Noordse Stormvogels langs op 14, 15 (2), 16, 17 en 19 sep (J. Schagen, H. Schekkerman)

Grauwe Pijlstormvogel

Er waren kennelijk veel Grauwe Pijlstormvogels in de zuidelijke Noordzee; toen het in de 3^e week van sep flink ging waaien werden er tientallen gezien: op 14-19 sep resp. 1, 23, 31, 23, 3 en 1. De meeste passeerden naar N, en in de middag. In de 1^e week van okt werden nog 6 exx gemeld.

Noordse Pijlstormvogel

Waarnemingen over zee bij Egmond-Binnen op 15 en 16 sep en 25 okt (J. Schagen)

Vale Pijlstormvogel

9 aug – 1 Z Castricum aan Zee – H. Schekkerman.

Vaal Stormvogeltje

26 sep – 1 Z zee thv Egmond-Binnen – J. Schagen

8 okt – 1 tp Castricum aan Zee – G. Keijl.

Kuifaalscholver

Waarnemingen bij de Noordpier op 21aug, 17 en 30 sep en 8 en 15 okt.

Roerdomp

Meldingen uit het infiltratiegebied (hele periode), omgeving Aagtendijk, Beverwijk (10-11 okt; doodvondst 12^e), en de Hempolder (25-26 okt).

Koereiger

Op 15, 20 en 27 okt werd een Koereiger gemeld langs de A9 tussen Uitgeest en Limmen, steeds vanuit een passerende auto. Wanneer iemand ging zoeken werd telkens niets gevonden, maar er is een passende beschrijving.

Kleine Zilverreiger

22 aug – 2 tp Doornvlak, NHD Bakkum – Remco Oosterlaar e.a.

30 aug – 2 tp strand Egmond – G. Keijl

Purperreiger

Twaalf waarnemingen tussen 2 en 29 aug, verdeeld tussen het duin (7) en de polders (5). Dat is wat meer dan gemiddeld maar wellicht hebben sommige betrekking op wat langer pleisterende individuen, zoals tussen 16 en 24 aug in omgeving Soeckebacker/Krim.

Ooievaar

Slechts 5 waarnemingen, op 2 sep (6 ovv Castricumerpolder), 5 en 27-30 sep. Zwarte Ooievaars werden in deze periode niet gemeld.

Wespendief, juveniel, Grote Stuk, NHD Heemskerk, 25 aug

Edward Dekker

Visarend

Visarenden trokken in flink aantal door: 14-17 exx tussen 22 aug en 14 sep, en daarna nog 2 late op 23-25 en 29 okt, beide enige tijd pleisterend in het infiltratiegebied. Op enkele dagen was niet geheel duidelijk hoeveel vogels in het spel waren. Op 3 sep vlogen er 's morgens 3 Z door het duin en joegen er later 2 in het infiltratiegebied; die nacht sliepen 2 exx in NHD Bakkum. Op 2 sep joeg een Visarend boven de Hendriksloot, Castricumerpolder.

Zeearend

12 okt – 1 onv N De Kaag, NHD Heemskerk – Bart Pelt, Marion Geerts

Wespendief

De roofvogelwerkgroep stelde vier territoria vast, met twee geslaagde broedgevallen en een zomernest. Vanaf half aug waren verrassend veel Wespendieven aanwezig in het duin: 156 meldingen van 285 exx totaal. Het betrof vooral veel (ongeringde) juvenielen die waarschijnlijk van elders kwamen. De laatste meldingen waren op 9 en 11 sep.

Rode Wouw

4 aug – 1 Z Castricumerpolder – M. Res, R. Mulder

20 aug – 1 ovv Uitgeester Broekpolder – Martijn Lischer

Blauwe Kiekendief

Het is weer eens een goed najaar voor deze soort. Na een vroege vogel in de Buitenlanden bij Beverwijk op 10-11 aug, en enkelingen op 29 sep en 9 okt, volgden er tussen 20 en 31 okt 30 vogels x dagen. Op 20 okt werden er 8 geteld door het Vogelduin en op 26 en 28 okt elk 4. Op 27-28 okt joeg hier een adult mannetje.

Steppekiekendief 1kj, Oceaan, NHD Heemskerk, 23 aug

Foto: Roef Mulder

Steppekiekendief

Een record-najaar met maar liefst 6-7 juveniele Steppekieken door de regio trekkend: op 23, 24, 30 aug, 2, 3, 4 en 30 sep. Met uitzondering van die van 24 aug (over Uitgeest) vlogen alle vogels door het buitenduin; op 30 aug en 3-4 sep joegen ze hier ook, de overige vlogen strak door naar Z.

Roodpootvalk

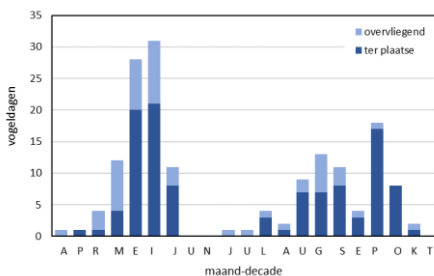
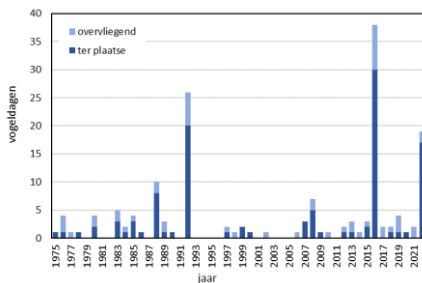
In aug-sep vond de grootste influx van (jonge) Roodpootvalken sinds 2016 plaats in Nederland. Bij ons pleisterden meerdere vogels: in NHD Heemskerk max. 4 op 14-15 aug en enkelingen op 23-24 aug, 29 aug en 3-5 sep, en in NHD Bakkum op 4-5 sep. Niet duidelijk is of waarnemingen met 3-4 'blanco' dagen ertussen nieuwe of dezelfde individuen betroffen, maar de pleisteraars wisselden nogal eens van plek zodat ze ook best wel eens kunnen zijn gemist. Daarnaast werden overvliegers gemeld op 29 aug over Castricum en op 14 okt bij het Hoefijzermeer (ad man).

Roodpootvalk 1kj, Meeuwenduin 15 aug

Foto: Hans Schekkerman

De aantallen van dit insectenetende valkje die vanuit Oost-Europa onze kant op dwalen variëren sterk van jaar op jaar, met (zuid)oostenwind als belangrijke aanjager. Influxen kunnen zowel in het voorjaar (vooral 2^e helft mei) als in het najaar (aug-okt) plaatsvinden. In het voorjaar is een groter aandeel gemeld als 'overvliegend' (38% van 94 exx in het archief; doortrek?) dan in het najaar (12% van 65). In aug-okt betreft het overwegend jonge vogels (72% 1kj, 18% onbekend, 9% adult), die geregeld dagenlang blijven hangen.

Roodpootvalk: links het aantal waarnemingen (vogels/dagen) per jaar, rechts het seizoensverloop, met onderscheid tussen 'overvliegend' en 'ter plaatse'.

Smelleken

17 exx langstrekkend tussen 25 aug en 29 okt.

Boomvalk

58 meldingen tussen 1 aug en 2 okt; maximaal 3 bijeen.

Slechtvalk

58 meldingen uit de hele periode, even veel als van Boomvalk. Een gekleurde 1kj bij het Doornvlak op 3 okt bleek geboren in Leiden (H. Boomsma).

Morinelplevier

Tussen 22 aug en 21 sep 9 waarnemingen van (totaal 12) overtrekkende Morinellen, een vrij groot aantal. Ze vlogen niet alleen over het (buiten)duin, maar ook verder in het binnenland: 5 meldingen over Castricum, Egmond-Binnen en Uitgeest. De helft passeerde in de laatste week van augustus.

Kleine Strandloper

12 Waarnemingen (18 exx) tussen 15 aug en 30 sep, in de Sammerpolder (onder water gezet bollenveld), Doornvlak en Wei van Brasser, Groote Ven en Waterberging Heemskerk, en langs Castricum aan Zee.

Temmincks Strandloper

22 aug – 3 Sammerpolder, Egmond-Binnen – Julian Bosch e.a.

Krombekstrandloper

11 Waarnemingen (18 exx) tussen 1 aug en 21 sep, op ondergelopen bollendland en plas-drassen in het poldergebied en bij Castricum aan Zee. De vogels gemeld in aug waren adult, in sep alleen nog juveniele.

Bokje

Vier waarnemingen in sep, 12 in okt, meer uit het duin dan uit de polder.

Zwarte Ruiter

Met 31 waarnemingen en 58 vogeldagen in totaal was het een goed najaar voor Zwarte Ruiters. Met name in okt waren de aantallen ongebruikelijk met o.a. 10 exx op 21 okt en 7 exx op 28 okt in de waterberging bij Heemskerk.

Krombekstrandloper, juveniel, Sammerpolder, 26 aug

Foto: Hielke Boomsma

Bosruiter

Zo schaars als ze in het voorjaar waren, zo talrijk waren Bosruiters dit najaar: 48 waarnemingen (83 vogeldagen) tussen 1 aug en 16 sep. Groepjes van 5 in de Wei van Brasser op 8 aug en 7 in de Castricumerpolder op 30 aug.

Rosse Franjepoot

Drie meldingen over zee bij Egmond-Binnen op 19 sep, 1 en 6 okt – J. Schagen, KD Dijkstra

Middelste Jager

Langsvliegend over zee op 16 en 27 sep, en 2 (2 exx), 6 en 25 okt.

Kleine Jager

Langs de zeetrekpost bij Castricum aan zee 68 exx op 12 dagen; de meeste op 15 (14 exx) en 18 sep (27 exx).

Kleinste Jager

Over zee passerende vogels bij Castricum aan Zee en Egmond-Binnen op 18 sep (3 exx), 1 okt (later pleisterend bij IJmuiden) en 2 okt.

Grote Jager

28 okt – ovv, zee thv Noordpier IJmuiden – Jurgen Rotteveel

Dit was de enige waarneming; vanaf de zeetrekpost werden 0 Grote Jagers gezien. Langs de gehele Nederlandse kust waren er dat in aug-okt 50, 96% minder dan gemiddeld in de voorgaande 5 najaren! Oorzaak: vogelgriep hield huis in de Schotse broedkolonies en doodde naast kuikens ook zeer veel volwassen vogels. Dit speelde ook bij andere soorten zoals Jan-van-Gent en Grote Stern maar de Grote Jager werd het zwaarst getroffen. Britse zeetrekellingen lieten 75-80% lagere aantallen zien dit najaar..

Kleine Jager, 3^e kalenderjaar,, strand Castricum 28 okt

Arjan Bakker

Zwartkopmeeuw

Langs Castricum aan Zee werden slechts 4 Zwartkopmeeuwen geteld in aug, 5 in sep en 1 in okt. De golf juveniele in de eerste augustushelft van 2021 ontbrak dit jaar grotendeels – een slecht broedseizoen op De Kreupel? Weg van zee werden alleen vogels gezien in de Sammerpolder (13 aug) en bij de wei van Brasser (16 aug).

Geelpootmeeuw

Een vooroeversuppletie voor het strand tussen Heemskerk en Castricum leverde trok flinke aantallen grote meeuwen aan die tussen het foerageren door in groepen rustten op het strand. Dit leverde 16 waarnemingen van Geelpootmeeuwen op (totaal 35 vogeldagen), met een maximum van 10 op 19 aug (R. Altenburg e.a.). Elders werden vogels gezien bij de Noordpier, in de Sammerpolder en op het Uitgeestermeer.

Pontische Meeuw

20 Waarnemingen (29 vogeldagen) vanaf 19 aug, allemaal van het strand of de pier van IJmuiden, m.u.v. 1 vogel op het Hoefijzermeer op 24 sep.

Reuzenster

5 aug – 1 N strand thv Hoge Toren, Bakkum – Hans Kuperus

11 aug – 1 ad tp Waterberging Noorderveld, Heemskerk – Peter Mol e.a.

31 aug – 1 ad Z strand Bakkum – H. Groot, H. Schekkerman

Zwarte Zeekoet

Op 14-16 sep werd een 1kj Zwarte Zeekoet gezien op zee bij Egmond-Binnen (14 en 16, J. Schagen) en Castricum aan Zee (15, G. Keijl).

Velduil

23 aug – 1 tp Soeckebacker, NHD Egmond – J. Schagen, KD Dijkstra

6-8 sep – 1 Wijkermeerpolder, Beverwijk – Rick Landsman e.a.

6 sep – 1 Infiltratiegebied Castricum – vinkenbaan

23 sep – 1 ovv Noordpier IJmuiden – Karel Krikke

Vale Gierzwaluw, Castricum aan Zee, 31 okt

Foto: Hans Stapersma

Vale Gierzwaluw

De sterke zuidelijke luchtstroming eind okt bracht ongekende aantallen Vale Gierzwaluwen naar Nederland, met o.a. meer dan 7-15 tegelijk op enkele Waddeneilanden. Bij ons leidde het tot 4 waarnemingen (5 exx). Mits aanvaard door de CDNA (1 vogel werd goed gefotografeerd) betekent dit een nieuwe soort voor de regio, al betroffen 6 eerdere, niet aanvaardere gevallen in okt-nov ongetwijfeld ook Vale Gierzwaluwen.

27 okt – 1 N Hoge Toren/Koepelduin, NHD Bakkum – KD Dijkstra

28 okt – 1 Z Vogelduin-Zuid – R. v Bemmelen e.a.

28 okt – 2 foeragerend Doornvlak/Brasser – J. Schagen e.a.

31 okt – 1 Z Vogelduin-Zuid – R. Altenburg e.a.

Draaihals

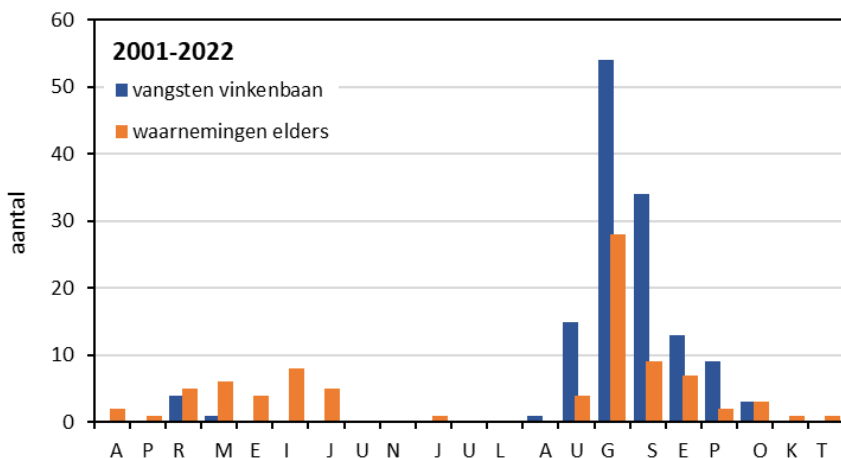
Vangsten op de vinkenbaan op 18, 19, 22, 23 aug (2 exx), 7 en 10 sep.

21 aug – 1 Soeckebacker, NHD Egmond – KD Dijkstra

24 aug – 1 Brabantse Landbouw, NHD Castricum – B. Roosma, J. Kalsbeek

25 aug – 1 zeereep Vogelduin-Zuid – H. Schekkerman e.a.

Tien vogels in totaal maakt een gemiddeld najaar. De figuur toont het seizoenspatroon in onze regio sinds 2001. De soort wordt in de najaars-trekperiode ongeveer 5 maal zo veel gezien als in het voorjaar (totalen 37 vj, 184 nj). Vóór de eeuwwisseling was dat anders: 1979-2000 36 vj en 45 nj. Een deel van de verklaring is dat tegenwoordig beter naar Draaihalzen wordt gezocht in het veld door een gegroeid aantal vogelaars. Waar in 1979-2001 slechts 18% van de najaarsvogels in het veld werd gevonden en de rest gevangen op de vinkenbaan, is dat veldaandeel sinds 2001 30% en in de laatste 5 jaar zelfs 54%. In het voorjaar was het aandeel veldwaarnemingen altijd al veel groter (tot/na 2000 resp. 94/86%). Draaihalzen worden dan vaker ontdekt doordat ze roepen. Toch is ook bij de ringvangsten de verhouding voorjaar najaar veranderd (van 1:12 naar 1:25) zodat er ook wel een echte verschuiving in het seizoenpatroon lijkt te zijn.

Draaihalzen: ringvangsten op de vinkenbaan (blauw) en waarnemingen elders (oranje) per 10-daagse periode, 2001-2022.

Strandleeuwerik

Zeven waarnemingen (totaal 21 exx) tussen 20 en 30 okt; alle langstrekkend door het buitenduin m.u.v. 2 tp op de P van Castricum aan Zee op 29 okt.

Grote Pieper

Met 14 vogels tussen 25 sep en 31 okt scoorde najaar 2022 iets onder het gemiddelde van de afgelopen 10 jaar (16.6, spreiding 3-37). Zoals gewoonlijk werden alle vogels waargenomen in het buitenduin.

Duinpieper

Overtrekkende exx op 3 sep langs de vinkenbaan (Arnold Wijker) en op 22 sep en 19 okt langs het Vuurbaakduin, Wijk aan Zee (Bas Lagerveld).

Siberische Boompieper

Waarnemingen op 24 (2 exx), 25 en 30 sep (3), en 12 (3), 26 en 27 okt maken 2022 het beste najaar ooit voor deze soort. Naast overtrekkende exx werden er ook 2 ter plaatse gevonden (24 en 30 sep in Bakkum-Noord); ook was er een ringvangst op de vinkenbaan (26 okt).

Blauwstaart

24 sep - 8 okt – 1kj De Krim, NHD Egmond – Pim Rijk, Hugo Wieleman e.v.a.

9-11 okt – 1kj Wei van Brasser, NHD Bakkum – J. Schagen

Deze erg vroege en lang blijvende Blauwstaart trok veel bekijks. Op de dag dat hij vertrokken bleek vond Jorg 's middags 3 km zuidelijker een sterk gelijkend exemplaar. Zekerheid dat dit dezelfde vogel was is er niet, maar het zou erg toevallig zijn dat er juist op die dag een tweede opdook..

Blauwstaart, De Krim, 24 sep

Foto: Pim Rijk

Beflijster

14 waarnemingen (totaal 22 exx) tussen 25 sep en 18 okt; topdag was 29 sep met 9 exx.

Cetti's Zanger

Cetti's Zangers hadden een heel goed jaar: op de vinkenbaan waren er in aug-okt resp. 9, 34 en 33 vangsten (inclusief al geringde). Dat moet naast lokale jongen-productie uit het infiltratiegebied (waar 4-5 zangposten) ook wel flink wat dispersie weerspiegelen, vooral in sep en okt. In dit licht is het opvallend dat veldwaarnemingen vrijwel beperkt blijven tot de vaste (broed)- locaties. De enige nieuw plek dit najaar was in de Rijksduinen ten Z van Wijk aan Zee, op 10, 21 en 22 sep (P. Rijk, B. Lagerveld).

Struikrietzanger

Ringvangsten op de vinkenbaan op 13 aug, 6 en 21 sep.

Waterrietzanger

2 aug – 1 ringvangst vinkenbaan.

Sperwergrasmus

Vogels op de vinkenbaan op 15, 20, 30, 31 (waarneming) aug, en 11, 20 en 28 sep (terugvangst van 11 sep).

Fluiter

13 aug – 1 ringvangst vinkenbaan.

Grauwe Fitis

11 sep – 1 Centrale Vlak, NHD Egmond – Rob van Bemmelen e.v.a. Deze vogel was bij de ontdekking kort aan het zingen, maar liet zich vervolgens maar met moeite zien door toegesnelde vogelaars. Dit was pas het tweede geval in onze regio, na een ringvangst in aug 1979. In jun 2012 zong daarnaast een vogel net over de regiogrens in Heiloo.

Noordse Boszanger

5 sep – 1 ringvangst; de eerste voor de vinkenbaan en omdat er geen veldwaarnemingen zijn ook het eerste geval in onze regio. Dit najaar werd deze dwaalgast 6 keer vastgesteld in Nederland, relatief veel vergeleken met de 32 exx tot en met 2021.

Siberische Tjiftjaf

Ringvangsten op de vinkenbaan op 28, 29 en 31 okt.

Bladkoning

Nadat in 2021 een sterke terugval de gestage opmars van Bladkoning onderbrak was het spannend om te zien wat er dit najaar zou gebeuren. De start was hoopvol met op 2 sep al een erg vroege ringvangst en tussen 20 en 30 sep 35 vangsten en veldwaarnemingen, zelfs meer dan in de topjaren 2016-2020. In oktober werden er echter veel minder gemeld, op een golfje na van 6 exx op 8 okt. Het totaal van 25 vangsten en 42 waarnemingen t/m 31 okt is groter dan in 2021 (11+10), maar bleef nog duidelijk achter bij de topjaren (76-207 per jaar, gemiddeld 137). De vraag

uit 2021 – was de populatie ingestort of bleven omstandigheden die Bladkoninkjes deze kant op brengen toevallig een keer uit? – valt daarmee nog niet eenduidig te beantwoorden. Nog een jaartje afwachten dan maar..

Raddes Boszanger

28 okt – 1 vangst vinkenbaan. De 12^e Raddes voor de Vb en voor de regio.

Klappekster

15 okt – 1 Z Castricum aan Zee – Arjan Bakker

28 okt tot in nov – 1 tp De Hoge Toren, NHD Bakkum – R. v Bemmelen e.a.

Raaf

28 aug – 1 ovv Ganzenweide, NHD Heemskerk – Olvin van Keeken

25 sep – 1 roepend Doornvlak, NHD Bakkum – Harry Smit

Bonte Kraai

29 okt – 1 Z NHD Egmond-Castricum – R. van Bemmelen e.a. Strak doortrekkend, via whatsapp gevolgd van De Westert tot bij de Vinkenbaan. Bonte Kraai is een echte dwaalgast geworden; dit is pas de 3^e vogel in 8 jaar..

Europese Kanarie

Drie doortrekkers langs de telpost in het Vogelduin, op 15, 23 en 30 okt.

Barmsijs

Met 83 meldingen vanaf 1 sep waren barmsijzen opvallend talrijk deze periode. Op de landtrekpost werden er in okt 167 geteld; ca. 25 was gebruikelijk in de afgelopen 10 jaar. Op de vinkenbaan werden 14 Kleine, 4 Grote (de vroegste al op 5 okt) en 3 'barmsijzen spec.' geringd.

Roodmus

22 okt – 1 ringvangst Vinkenbaan. Na een vangst op 25 okt 2021 is dit pas de tweede echte najaarsroodmus.

Kruisbek

Schaars in deze periode: slechts 15 waarnemingen van 1-2 vogels elk.

Keep

27 aug – 1 m tp Watervlakweg, NHD Castricum – Arjan Bakker. Zomer-gevallen zijn heel schaars in de regio; in het archief zitten er 7 uit jun, 1 uit jul en nu 3 uit aug. In oktober trokken Kepen matig talrijk door.

IJsgors

Vanaf 8 okt 8 exx langs de trektelpost en 7 elders door het buitenduin.

Sneeuwgorst

Acht waarnemingen tussen 2 en 30 okt; max. 11 Z strand Velsen-N op 9 okt.

Geelgorst

Negen waarnemingen van telkens 1-2 doortrekkers tussen 19 en 26 okt.

Ortolaan

Overtrekkende exx in het buitenduin van NHD Bakkum en Heemskerk op 1, 4 en 11 sep (KD Dijkstra, P. Rijk).

Dwerggors

Doortrekkers op 4, 12, 23 en 26 okt, 3 langs de landtrekpost in het Vogelduin en 1 in de Castricummerpolder.

Lezingen & Excursies, 1^e kw 2023

Commissie Lezingen & Excursies

Oud en Nieuw

Marian van Leeuwen, Ronald Sunnotel en Renie van der Werf

Zoals in de ALV van april 2022 was aangekondigd, heeft de 'oude' commissie 'Lezingen en Excursies' haar taken beëindigd, en per (ALV) november definitief overgedragen aan een nieuw groepje van drie. Ieder van ons drieën heeft haar/zijn eigen motieven om ermee te stoppen. Daarnaast bestaat er enige zorg omtrent het gestaag dalend aantal deelnemers bij excursies, en ook bij onze lezingen. Maar wellicht kan 'vers bloed', met ook nieuwe ideeën, deze ontwikkelingen omkeren. Wij hopen het van ganser harte.

Wijzelf mochten jaren (8, 16 en 18 jaar) actief zijn in de commissie. We hebben in die periode een grote variëteit aan dag-, weekend- en weekexcursies, in binnen- en buitenland, georganiseerd. We hebben ieder jaar een aantal mooie lezingen gehouden. Wij hebben hierbij héél veel hulp gehad van andere VWG-leden. Bij al onze excursies konden we steeds een beroep doen op één van onze 'vaste' excursieleiders. Bij deze willen we hen nogmaals van harte bedanken voor hun inzet, deskundigheid, hun bereidwilligheid om 'uitleg' te geven, en hun bijdragen aan de goede sfeer. Lezingen werden doorgaans gegeven door 'sprekers van buiten'. Maar we mochten ook genieten van een aantal mooie lezingen door 'eigen' VWG-leden. Nogmaals dank daarvoor! Natuurlijk willen we ook al onze 'vaste' en incidentele excursiedeelnemers bedanken voor hun bijdragen, 'inhoudelijk' maar ook qua gezelligheid. Al-met-al kijken we met veel genoegen terug op deze periode.

Nog even terugkomend op de dalende deelnemersaantallen. Wij willen benadrukken dat onze excursies 'laagdrempelig' zijn, bedoeld voor ieder VWG-lid. Voor de beginnende vogelaar of twijfelaar hebben we dit nadrukkelijke advies: ga eens mee, probeer het gewoon eens!

We zijn erg blij dat Annegreet van Arkel, Bob de Vries en Aalko Veldman het stokje van ons willen overnemen. Ze zijn inmiddels goed voorbereid en enthousiast. Ze zullen het vast 'op hun eigen manier doen', en dat is goed. Wij wensen hen heel veel succes, en ook plezier, in hun nieuwe rol.

Marian, Ronald en Renie, allereerst hartelijk dank voor jullie inzet de afgelopen jaren, we hebben genoten van hetgeen jullie zo trouw maandelijks hebben weten te organiseren, en we zijn er ons van bewust dat het grote schoenen zijn waar we in gaan stappen.

We gaan uiteraard ons best doen om een soortgelijk inspirerend programma neer te zetten, waarbij we weten dat we altijd een beroep op jullie ervaring zullen kunnen doen, ik bedoel maar, een gezamenlijke expertise van 42 jaar wordt niet zomaar geëvenaard.

Nogmaals hartelijk dank en we kijken ernaar uit jullie te mogen verwelkomen als deelnemer aan hetgeen wij gaan organiseren. Vanwege afwezigheid van een van de leden van de nieuwe werkgroep kunnen we ons nog niet uitgebreid presenteren, maar dat wordt rechtgezet in de volgende editie van de Winterkoning.

Lezingen & Excursies

Let op: we vertrekken steeds vanaf het parkeerterrein aan de **achterzijde** van station Castricum (ter hoogte van 'Huis van Hilde').

Advies: 'ad hoc' initiatieven en eventuele wijzigingen worden doorgegeven via onze e-mailberichten. Zorg er a.u.b. voor dat uw e-mailadres bekend is bij de VWG-ledenadministratie.

Excursies

Zaterdag 21 januari 2023.

Wandel-excursie Gouwee en Marken.

Vertrek achter station Castricum 08.00 uur, terug circa 14.00 uur
Excursieleider Bart Korf

We gaan eerst kijken bij de Gouwee, die bekend staat om de daar overwinterende Krooneenden, maar waar we ook allerlei andere watervogels kunnen zien. Daarna rijden we door naar Marken (betaald parkeren €10.- per dag), waar we de oostelijke punt gaan rondwandelen (circa 7 kilometer, wel over een verhard fiets-/wandelpad). Daar zijn – als het goed is - verschillende fuut-achtigen, duik-eenden en zaagbekken te zien. En er kunnen natuurlijk altijd verrassingen opduiken!

N.B. Als de wandeling te veel is kan je ook na de Rozewerf weer teruglopen naar de haven (drie café's) en daar wachten op de wandelgroep, of hen een stukje tegemoet lopen.

Zondag 12 februari 2023.

Dagexcursie naar de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden.

Vertrek 07:00 uur, achterzijde station Castricum, retour ± 18:00 uur.
Excursieleider Kees Roselaar.

Zaterdag 25 maart 2023.

Ochtendexcursie naar de zuidpier en strand bij IJmuiden.

Vertrek 08:00 uur achterzijde station Castricum, terug 14:00 uur.
Excursieleider Hans Kuperus.

14, 15, 16 april 2023

Weekend excursie Zeeuws-Vlaanderen.

Op 14, 15 en 16 april staat er een weekendexcursie naar west Zeeuws-Vlaanderen in de planning. We verblijven in hotel de Zwaan in Schoondijke, een klein familiehotel op basis van volpension, dus ontbijt en driegangen-menu. Lunchpakket kan worden aangeschaft ad €12,50, als je hiervoor kiest kan je ook een thermoskan koffie of heet water meekrijgen.

De kosten zijn ± € 183,- pp. excl. reiskosten. We slapen in twee-persoons-kamers met aparte bedden. Dit is op basis van volpension, dus met twee keer een driegangenmenu. Wil je geen gebruik maken van dit menu en à la carte eten dan is de prijs ± €112,- pp. Er is in Schoondijke slechts 1 restaurant. Het menu wordt ook geserveerd in dit restaurant. Drankjes voor eigen rekening.

Vertrek 14 april, 's morgens om 08:30 uur vanaf de achterzijde van het station, terug op zondag 16 april zo rond 17:00 uur. De rit duurt ongeveer drie uur, vandaar dat we reeds in de ochtend vertrekken.

In de planning staan bezoeken aan: Het Zwin, Uitkerkse polder, Sasput, Sophiapolder, De Hoogte Platen, de Plaskreek, de Blikken, Zwarte Polder, Waterdunen en uiteraard het vogeltrekstation in Breskens. Op de terugweg een bezoek aan het verdronken land van Saeftinge en als er nog tijd over is gaan we nog langs bij de Waterwinbossen bij de Klinge.

Wat er is te verwachten: strand- weide- en watervogels, alsmede trekvogels en diverse soorten steltlopers. De trekpost bij Breskens is beroemd om de grote aantallen en soorten die daar de oversteek maken.

Aanmelden vanaf 15 januari t/m 31 januari 2023 via een email naar

excursies.lezingen@vwgmidden-kennemerland.nl

Lezingen

Locatie: PWN bezoekerscentrum de Hoep
Johannisweg 2, 1901 NX Castricum

Zaterdagmiddag 14 januari 2023

(Let op: in eerdere publicaties is per abuis 15 jan vermeld)

“Vogelen in Frankrijk”

door Harm Niesen.

Aanvang 14:00 uur

Dinsdagavond 14 februari 2023

“Spannend onderzoek naar hoe en waar boomkruipers slapen”

door Dook Vlugt

Aanvang 20:00 uur

Let op: Vijf kwartier lezing, dan pauze en daarna fietsexcursie.

Nieuwe (jeugd)leden

Redactie

J.A. Hollenberg

N. van Amstel

L. Woudstra

E. Vromans

Akersloot

Egmond aan den Hoef

Castricum

Beverwijk

Om een uur of half negen komen we aan bij de ingang Oase van het

WIE, WAT, WAAR IN VOGELWERKGROEP MIDDEN-KENNEMERLAND

De Winterkoning is het verenigingsblad van de Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland. Het verschijnt viermaal per jaar: begin januari, april, juli, en oktober. Uiterste inleverdata voor kopij zijn: 15 februari, 15 mei, 15 augustus en 15 november. Voor het digitaal versturen van illustraties moet de illustratie in JPG-formaat zijn.

<i>Voorzitter</i>	Hans Stapersma Heereweg 44 1901 ME Castricum	tel. 06-22684313
-------------------	--	------------------

<i>Secretaris</i>	Arie Dekker C. Huygenstraat 4 1901 JA Bakkum secretariaat@vwgmidden-kennemerland.nl	0251-655817
-------------------	--	-------------

<i>Penningmeester Vogelwerkgroep</i>	Renie van der Werf Oosterzijweg 6a 1851 PA Heiloo penningmeester@vwgmidden-kennemerland.nl rek.nr. NL67 INGB 0004 4913 69 t.n.v. Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland	072-5337 078
--	--	--------------

<i>Penningmeester Vinkenbaan</i>	Kees Roselaar roselaar@xs4all.nl rek.nr. NL03 INGB 0004 3806 80 t.n.v. Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland	072-5125 423
--------------------------------------	--	--------------

<i>Bestuursleden</i>	Hans Schekkerman Micha de Heus Piet Admiraal	0251-881405 06-49918837 0251-232603
----------------------	--	---

<i>Ledenadministratie</i>	Femie de Jager – ten Berge Kerkweg 88 1964 JG Heemskerk femiedejager@vwgmidden-kennemerland.nl	0251-831286
---------------------------	---	-------------

contacten

- Milieufederatie	Hans Stapersma	06-22684313
- SVN	Hans Stapersma	06-22684313

WIE, WAT, WAAR IN VOGELWERKGROEP MIDDEN-KENNEMERLAND

<i>Redactie</i>	Martine Kamminga Vacature Cees op den Velde Hans Stapersma	0251-679171 06-57565812 06-22684313
<i>Redactieadres</i>	Cees op den Velde Meeuwenlaan 31 1935 ER Egmond-Binnen webmaster@vwgmidden-kennemerland.nl	
<i>Website</i>	https://vwgmidden-kennemerland.nl	
<i>Vinkenbaansecretaris</i>	Arnold Wijker	072-5070793
<i>Vinkenbaancoördinator</i>	Richard Reijnders	0251-656089
<i>Commissie Lezingen & Excursies</i>	Aalko Veldman Annegreet van Arkel Bob de Vries excursies.lezingen@vwgmidden-kennemerland.nl	06-10275948 06-22038820 06-52591338
<i>Werkgroep Kerkuilen & Steenuilen</i>	Piet Zomerdijk	06-13935557
<i>Werkgroep Ruimtelijke Ordering, secretaris</i>	Vacature	
<i>Werkgroep Roofvogels</i>	Henk Levering Henk Schoonenberg Pr. Frederik Hendrikstraat 6 1901 CK Castricum	0251-659540 0251-656825
<i>Werkgroep IJsvogels</i>	Klaas Pelgrim ijsvogelwerkgroep@vwgmidden-kennemerland.nl	06-29098695
<i>Jongeren Werkgroep</i>	Micha de Heus Hans Kuperus	06-49918837 0251-657810
<i>AID (Algemene Inspectie Dienst) Kerkrade</i>		0800-0488